

VÝROČNÁ SPRÁVA

SPOLKU PERMON MARIANKA ZA ROK 2024

Spolok Permon Marianka je záujmové občianske združenie, ktorého hlavným cieľom je dokumentácia a propagácia bývalej ťažby a priemyselného spracovania bridlice v Marianke. Zaregistrovaný bol na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky dňa 29. 12. 2006. V Banskej Štiavnici bol dňa 6. 9. 2007 slávnostne prijatý za člena Združenia baníckych spolkov a cechov Slovenska.

Členská základňa

V roku 2024 mal Spolok Permon Marianka „**10 členov**“. Boli nimi: Július Hurbanič, Jozef Kráľ, Vlasta Lábska, Ondrej Lábsky, Roman Lehotský, Ján Madarás, Ivan Paška, Marián Pavlovič, Oliver Petrus a Albert Russ. Čestným členom spolku bol Ján Sand. Predsedom spolku bol Roman Lehotský, tajomníkom spolku Oliver Petrus a tretím členom výboru Marián Pavlovič.

Podujatia organizované Spolkom Permon Marianka

Dňa 21. 4. 2024 pred Bridlicovou štôľňou v Marianskom údolí v Marianke zorganizoval Spolok Permon Marianka slávnostné „**Otvorenie sezóny Miniexpozície ťažby a spracovania bridlice v Marianke**“. Zúčastnili sa ho a s krátkym príhovorom vystúpili aj vzácní hostia biskup a prvý ordinár Ordinariátu ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR Mons. F. Rábek a starostka obce Marianka Z. Iváková. Hlavným bodom programu bolo uvítanie do života fotografickej publikácie A. Russa Minerály Slovenska. Publikáciu uvítali do života, tradične posypaním drvenou bridlicou: S. Bednárová (Spolok pre montánný výskum), Z. Iváková (Obec Marianka), P. Koděra (Prírodovedecká fakulta UK v Bratislave), R. Lehotský (Spolok Permon Marianka), J. Madarás (Ústav vied o Zemi SAV) a Mons. F. Rábek (Ordinariát ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR). Súčasťou bolo aj otvorenie Miniexpozície ako oficiálneho predajného miesta turistických známok a turistických denníkov (Wander Card a Wander Book). Miniexpozíciou návštevníkov sprevádzal R. Lehotský. Na realizácii podujatia sa podieľali členovia spolku J. Hurbanič, R. Lehotský, J. Madarás, I. Paška, M. Pavlovič a A. Russ.

Dňa 18. 5. 2024 sa Spolok Permon Marianka opäť zapojil do „**Noci múzeí a galérií 2024**“. Program v Miniexpozícii ťažby a spracovania bridlice v Marianke pripravil už tradične v spolupráci s členmi Spolku pre montánný výskum. Na vyše 60 návštevníkov čakala prehliada Miniexpozície, komentované ukážky svetielkujúcich minerálov, komentované ukážky historických banských lúčok, premietanie filmu Putovanie za marianskou bridlicou, K marianskym bridliciam a ďalšie. K dispozícii bola pre záujemcov montanistická literatúra, turistické známky, vizitky a denníky. Poslední návštevníci z Miniexpozície odišli v noci o trištvrte na jedenást. Na realizácii podujatia sa zo Spolku Permon Marianka podieľali O. Lábsky, R. Lehotský, I. Paška a M. Pavlovič. Za Spolok pre montánný výskum to boli R. Bednár a P. Ondrus. Podujatie bolo zaradené do Kalendária ZBSC na rok 2024.

Dňa 1. 6. 2024 zorganizoval Spolok Permon Marianka v spolupráci s obcou Marianka už „**2. ročník Dňa bridlice**“. Na organizácii sa podieľali aj Geopark Malé Karpaty (J. Vitáloš s kolegami), Geopark Krajina briedlice (J. Zeman), Ústav vied o Zemi SAV (J. Madarás s kolegami), Pernecké ONÉ (Z. Pallová s kolegami) a ŠOP SR – Správa CHKO Malé Karpaty (V. Vongrej). Partnerom podujatia bol aj tento rok Cech strechárov Slovenska zastúpený J. Lintnerovou a K. Plaštiakom. Za Spolok Permon Marianka sa na

príprave a realizácii podujatia podieľali J. Hurbanič, J. Král, R. Lehotský, J. Madarás a M. Pavlovič. Súčasťou podujatia bola aj komentovaná malá výstava Farebné bridlice spoza oceána. Nosnou časťou Dňa bridlice boli Majstrovstvá v strihaní a orezávaní bridlice. Víťazom sme odovzdali medaily a vecné ceny, ktoré poskytlo Centrum vedecko-technických informácií SR a Vydavateľstvo Nairam. Samozrejme je potrebné poďakovať pani starostke obce Marianka Z. Ivákovej a poslancovi M. Bubničovi za spoluprácu a pomoc, bez ktorej by sa nám toto podujatie nepodarilo zorganizovať v tak veľkom rozsahu.

Spolok Permon Marianka s Ekocentrom Stupava zorganizoval dňa 8. 6. 2024 pre verejnosť vychádzku s názvom „**S permoníkmi po marianskyh kameňolomoch**“. Spolu 28 účastníkov najprv vystúpilo po okraji marianskej kalvárie a potom prešlo južnou bránou do velatického, vyše 3000 rokov starého, hradiska Barania lúka. Tu sme si povedali ako hradisko v minulosti vyzeralo a o jeho výskume archeológmi. Potom sme vystúpili na vrch Bazgovič (388 m n. m.). Z horného okraja kameňolomu vo fylitoch sme mali nádherný výhľad na zrúcaninu hradu Pajštún a vrch Kozlisko. Ukázali sme si niekoľkokentimetrové kryštály kremeňa, ktoré boli nájdené v tomto kameňolome, povedali si niečo o jeho histórii a ukázali dobové fotografie. Po okraji kameňolomu sme zišli do druhého kameňolomu s jazierkom, kde sme prešli krátkou štôľňou, obdivovali krúžiacu volavku a deti najmä žubrienky vo vode. Potom sme na blízkom odkryve hľadali minerály olova a zinku a boli sme úspešní. Krátko sme sa ešte zatačili pri zvyšku tretieho kameňolomu – Šifrovej jamy a priblížili si tunajšiu bývalú ťažbu bridlice. Na záver sme navštívili Miniexpozíciu ťažby a spracovania bridlice v Marianke, kde sme si pozreli krátke ukážky z filmov nakrúcaných v navštívených kameňolomoch, a to Penelopa, Dračie srdce a Orest z rodu čarodejníkov. Celá vychádzka, ktorú pripravil a viedol predseda spolku R. Lehotský, trvala 3,5 hodiny.

Aj v tomto roku si Spolok Permon Marianka dňa 10. 8. 2024 pripomenul „**Deň obetí banských nešťastí – Deň bielych ruží**“ v Marianke položením kytice bielych ruží ku Kaplnke sv. Barbory v Panskom lese a zapálením sviečok. Účastníci si spomenuli na doteraz 11 známych obetí ťažby bridlice v bývalej Šifrovej jame v Marianke. Tomu predchádzalo dňa 8. 8. 2024 vyčistenie okolia uvedenej kaplnky, banského vozíka a informačnej tabule Slovenskej banskej cesty J. Hurbaničom a M. Pavlovičom. Podujatie zabezpečoval M. Pavlovič a I. Paška.

Dňa 26. 10. 2024 zorganizoval Spolok Permon Marianka dve výstavy. „**XIX. výstavu húb v Marianke**“ a výstavu „**Zabudnuté príkostoné múzeum v Marianke**“. Slávnostne ich svojimi príhovormi otvorili predseda Spolku Permon Marianka R. Lehotský, starostka obce Marianka Z. Iváková a za Kongregáciu bratov tešiteľov dôstojný pán M. Vadrna. Na výstave húb, sa aj vďaka úlovkom verejnosti, podarilo vystaviť až 179 druhov húb. Hubou výstavy bola slzivka koreňujúca (*Hebeloma radicosum*). Huby na výstavu pripravovali a určovali naši mykológovia R. Bednár, J. Bojnanský, J. Červenka, D. Ďuriška a Z. Janičková. Z Českej republiky pricestovali naši priatelia z Mykologického kroužku Ratiškovice. Súčasťou výstavy bolo hubárske puzzle a súťaž v určovaní húb pre návštevníkov. Výstavu podporili obec Marianka a Prírodovedné múzeum SNM. Výstava Zabudnuté príkostoné múzeum autora R. Sabola bola venovaná už neexistujúcemu múzeu v Marianke, ktorého históriu sme pripomenuli návštevníkom na 8 informačných paneloch. Výstava bola doplnená prezentáciou vzoriek minerálov a hornín, ktoré sa z tohto múzea dodnes zachovali. Vzorky pourčovali a pripravili členovia Spolku Permon Marianka R. Lehotský a J. Madarás. Výstavu podporili Kongregácia bratov tešiteľov, obec Marianka, Katedra archeológie UKF v Nitre a Múzeum mesta Bratislavy. Menovite ďakujeme generálnemu predstavenému dôstojnému pánovi M. M. Krysztowiczovi za zapožičanie vzoriek na prezentáciu. Za Spolok Permon Marianka sa na oboch výstavách podieľali O. Lábsky, R. Lehotský, I. Paška a M. Pavlovič.

Jubilejný „**10. ročník svätobarborského sprievodu**“ zorganizoval Spolok Permon Marianka dňa 6. 12. 2024. Ani intenzívny dážď nás neodradil od odovzdania diplomov za kresby marianských permoníkov, krátkeho sprievodu, položenia venčeka a zapálenia sviečok pri Kaplnke sv. Barbory v Panskom lese v Marianke, ktoré sme zakončili krátkou spomienkou na sv. Barboru a spoločným zaspievaním si baníckej hymny Banícky stav. Za Spolok Permon Marianka sa na realizácii podujatia podieľali R. Lehotský, I. Paška a M. Pavlovič.

Dňa 11. 11. 2024, v rámci „**Týždňa vedy a techniky**“, Spolok Permon Marianka nainštaloval v Centre vedecko-technických informácií SR v Bratislave do dvoch sklenených vitrín vzorky minerálov a hornín z bývalého príkostonného múzea v Marianke. Súčasťou výstavy bol panel s textom o histórii príkostonného múzea, ktorý napísal R. Sabol a propagačné roll-upy Miniexpoziície ťažby a spracovania bridlice v Marianke a Ústavu vied o Zemi SAV, s ktorým v spolupráci sme túto malú výstavu vytvorili. Výstavu nainštalovali R. Lehotský a J. Madarás.

Miniexpoziícia ťažby a spracovania bridlice v Marianke

Miniexpoziíciou ťažby a spracovania bridlice v Marianke boli v roku 2024 sprevádzaní návštevníci spolu 22-krát. Okrem pravidelných podujatí a vopred ohlásených skupín bola Miniexpoziícia v mesiacoch apríl – november otvorená v každý párny týždeň v nedeľu od 15:00 do 18:00 h. Návštevníkov sprevádzali R. Lehotský (21 x) a M. Pavlovič (1 x). V nasledujúcom prehľade uvádzame len niektoré významnejšie návštevy a aktivity v Miniexpoziíci.

Prvou návštevou v Miniexpoziíci ťažby a spracovania bridlice v Marianke boli dňa 24. 2. 2024 žiaci „**turistického krúžku zo Základnej školy, Železničná 14, Bratislava**“. Dozvedeli sa o bridlici, jej vlastnostiach a využití, o histórii objavu Bridlicovej štôlne v Marianskom údolí a ťažbe bridlice v Marianke. Vyskúšali si písanie griflíkom na školskú bridlicovú tabuľku, strihanie bridlice na pákových nožniciach a klopanie na banícku klopačku. Milo nás prekvapili dobré vedomosti žiakov o banských mestách a obciach na Slovensku. Vopred objednanú skupinu Miniexpoziíciou sprevádzal R. Lehotský.

Dňa 17. 3. 2024 absolvovala program v Miniexpoziíci ťažby a spracovania bridlice v Marianke vopred objednaná skupina „**miništrantov z Bratislavy**“. Miniexpoziíciou návštevníkov sprevádzal R. Lehotský.

V tomto roku sa nám podarilo úspešne zaviesť „**elektriku**“ priamo do Miniexpoziície. Skončilo obdobie naťahovania predlžovačky od III. kaplnky. V dňoch 25. a 26. 3. 2024 výkop urobili J. Hurbanič a M. Pavlovič, zakopanie kábla R. Lehotský a M. Pavlovič. Pripojenie elektriky, do M. Pavlovičom pripraveného gabionu, nám urobil na faktúru elektrikár. Treba poďakovať Kongregácii bratov Tešiteľov s Getseman za umožnenie pripojenia do ich elektrickej siete.

Spolok Permon Marianka sa pripravil dňa 18. 4. 2024 na slávnostné otvorenie sezóny Miniexpoziíciou ťažby a spracovania bridlice v Marianke. „**Prípravné práce**“ (kosenie trávy, čistenie interiéru a exteriéru) realizovali J. Hurbanič a M. Pavlovič.

Dňa 19. 7. 2024 sme mali v Miniexpoziíci ťažby a spracovania bridlice v Marianke návštevu z „**Múzea školstva a pedagogiky z Bratislavy**“. Prišla pani riaditeľka múzea M. Kočí so svojimi kolegami. Nazreli do zatopeného ústia Bridlicovej štôlne, dôkladne si pozreli našu Miniexpoziíciu, ktorou ich sprevádzal R. Lehotský, vystrihli sme im srdiečka z bridlice, vypočuli si ukážku prehratia šelakovej gramoplatne, vyskúšali si zvolávanie baníkov do práce klopačkou a dlho diskutovali najmä o písacích tabuľkách a griflíkoch. Ako správni múzejníci mali veľa zaujímavých otázok. Potom sme sa presunuli k Šifrovej jame do Panského lesa a do kameňolomu s jazierkom. Spolok Permon Marianka sa teší na ďalšiu

spoluprácu s Múzeom školstva a pedagogiky. S fotoaparátom nás tradične sprevádzal člen nášho spolku I. Paška.

Septembrové „**prívalové dažde**“ sa prejavili aj v Bridlicovej štôlni v Marianskom údolí (Miniexpozícia ťažby a spracovania bridlice v Marianke). Voda v ústí štôlne vystúpila rekordne, odhadom až do výšky 230 cm. Tento rok sme zaznamenali aj opačný rekord, keď bola počas dlhého suchého leta v ústí štôlne výška vodnej hladiny len niečo cez 70 cm, čo je v jednom roku rozdiel až 160 cm.

Dňa 9. 10. 2024 sme privítali v Miniexpozícii ťažby a spracovania bridlice v Marianke skupinu návštevníkov. Podujatie, ktorého súčasťou bola aj návšteva Miniexpozície, organizoval „**Klub slovenských turistov**“. Návštevníkov sprevádzal R. Lehotský.

Tohtoročnú sezónu pravidelného sprevádzania verejnosti po Miniexpozícii ťažby a spracovania bridlice v Marianke ukončil Spolok Permon Marianka dňa 3. 11. 2024. Na tento deň sme pripravili tzv. „**Miniexpozíciu plus**“, čo znamenalo, že okrem tradičnej komentovanej prehliadky Miniexpozície, bol program pre návštevníkov rozšírený aj o niečo navyše. Na pripravených mineráloch sme si vysvetlili a aj ukázali, čo znamenajú pojmy dvojlom svetla, fosforescencia, fluorescencia a tenebrescencia. Od jednej skupiny návštevníkov sme po skončení sprevádzania dokonca zožali veľký potlesk, čo nás veľmi potešilo. Návštevníkov sprevádzali R. Lehotský a M. Pavlovič.

Dňa 3. 11. 2024, ešte pred začiatkom sprevádzania verejnosti nás navštívila „**skupina z Budapešti**“, ktorá sa v Maďarsku venuje posudzovaniu stavieb, a tak nám doniesli ukázať aj historickú bridlicovú krytinu, či nepochádza z Marianky. Jej fialové sfarbenie však túto možnosť vylúčilo, čo neskôr preukázala aj jej analýza. Na záver sme ich previedli našou Miniexpozíciou a dohodli sa na ďalšej spolupráci.

Dňa 20. 11. 2024 navštívili Miniexpozíciu ťažby a spracovania bridlice v Marianke dve skupiny „**študentov a ich pedagógov študijného programu Geoturizmus**“ z Fakulty baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií Technickej univerzity v Košiciach. Začali baníckym pozdravom Zdar Boh! Potom sa dozvedeli množstvo informácií o ťažbe, spracovaní a využívaní bridlice, vyskúšali si strihanie bridlice na pákových nožniciach, písanie griflíkom na školskú bridlicovú písaciu tabuľku, klopanie na klopačku, vypočuli si ukážku prehratia šelakovej gramoplatne a ďalšie. Odteraz budú vedieť, že aj obec Marianka patrí medzi slovenské banské mestá a obce. Pred návštevou Miniexpozície ťažby a spracovania bridlice v Marianke navštívili Banský skanzen Budúcnosť v Pezinku u našich kolegov z N.O. Barbora. Teší nás, že si takto mohli vytvoriť ucelenejší obraz o montánných pamiatkach Malých Karpát. Návštevníkov Miniexpozíciou sprevádzal R. Lehotský.

Účasť na podujatiach

Na pozvanie nášho partnera Cechu strechárov Slovenska dostal Spolok Permon Marianka príležitosť prezentovať svoje aktivity na „**stavebnom veľtrhu Coneco**“. Dňa 20. 3. 2024 R. Lehotský a M. Pavlovič prezentovali návštevníkom našu putovnú výstavu Svet marianskej bridlice, dali možnosť návštevníkom vyskúšať si písanie griflíkom na školskú bridlicovú tabuľku, na pákových nožniciach si vystrihnúť z bridlice srdiečko, poskytovali našu informačnú skladačku o Miniexpozícii ťažby a spracovania bridlice v Marianke a hlavne sa so záujemcami rozprávali o bridlici. Súbežne sa tu konali 23. majstrovstvá Slovenska strechárskych remesiel žiakov SOŠ s medzinárodnou účasťou.

Dňa 25. 5. 2024 naši členovia O. Lábsky a M. Pavlovič prezentovali aktivity Spolku Permon Marianka na „**3. ročníku Otvorenia turistickej sezóny v Perneku**“. Toto už tradičné podujatie organizovalo

občianske združenie Pernecké ONÉ. Pre spolok to bola ďalšia príležitosť predstaviť verejnosti históriu ťažby a spracovania bridlice, tento raz v Perneku.

Spolok Permon Marianka mal svojich zástupcov aj na najvýznamnejšom celoslovenskom baníckom podujatí „**16. stretnutí banských miest a obcí Slovenska**“, ktoré sa uskutočnilo 28. – 30. 6. 2024 v Gelnici. Najprv sme navštívili Múzeum v Smolníku. Vstupuje sa doň krátkou štôľňou. Expozície sú venované minerálom Slovenského rudohoria, baníctvu, alchýmii a cementácii, kde si môže pozrieť aj praktickú ukážku získavania medi. Potom nasledovalo fárание do štôľne František na náučnom chodníku Rotenberg. Ďalší deň sme navštívili Banícke múzeum v Gelnici a absolvovali slávnostné prijatie zástupcov delegácií u primátora mesta Gelnica D. Tomáška, ktorému sme odovzdali pozdrav aj od starostky obce Marianka Z. Ivákovéj. Potom nasledovala ekumenická bohoslužba v evanjelickom kostole a slávnostný banícky sprievod zakončený odovzďávaním pamätných stúh na spolkové zástavy. Po náročnom programe sme mali ešte naplánovaný dvojkilometrový prechod Tereziánskou štôľňou pri Smolníku. Žiaľ nezvyklo vysoký vodný stav nám to neumožnil. Posledný deň patrilo prehliadke banského skanzenu a fárанию do dedičnej štôľne Jozef pri Gelnici. V skanzene je expozícia spracovania medenej rudy, funkčný model banských stúp či unikátny typ taviacej pece. Dedičná štôľňa Jozef, ako už napovedá je názov, slúžila na odvodňovanie vyššie položených banských diel. Od roku 2016 je sprístupnená pre verejnosť. Cestou späť sme ešte nazreli do štôľne Boží dar. Podujatia sa zúčastnili R. Lehotský a M. Pavlovič.

Spolok Permon Marianka spolu s kolegami z Krajiny břidlice prezentovali v dňoch 17. – 18. 8. 2024 svoje aktivity na „**28. ročníku Pezinského permoníka**“. Návštevníci stánkov sa mohli dozvedieť niečo o bridlici v Marianke a na Morave, o Miniexpozičii ťažby a spracovania bridlice v Marianke, Flascharovom dole pri Odrách, či Múzeu bridlice v Budišove nad Budišovkou, vyskúšať si písanie griflíkom na školskú písaciu bridlicovú tabuľku, vystrihnúť si srdiečko, niečo naňho namaľovať, vyskúšať si banícku klopačku a zobrať si rôzne propagačné materiály.

Spolok Permon Marianka sa dňa 31. 8. 2024 zapojil do „**7. ročníka Detskej baníckej akadémie JUDr. D. Vilima**“, ktorá sa konala v areáli Antimónovej štôľne v Pezinku. Vytvorili sme tu jedno z dvanástich stanovišťa pod názvom Bridlica. Deti za absolvovanie každého stanovišťa dostali do účastníckej karty odtlačok pečiatky. Na záver za to organizátori pripravil pre deti tašky plné odmien. V stanovišti Spolku Permon Marianka deti skladali rôzne obrazce z bridlice, bridlicou pokrývali strechu a mohli si vyskúšať písanie griflíkom na školskú bridlicovú písaciu tabuľku. Aktivity vytvoril a realizoval R. Lehotský. Absolvovalo ich vyše 170 detí. Organizátorom podujatia bol Malokarpatský banícky spolok z Pezinka.

Členovia Spolku Permon Marianka prezentovali dňa 7. 9. 2024 svoje aktivity vo svojom prezentačnom stánku na „**Hornickém dni**“ v Svobodných Heřmanicích (Česká republika). Boli to ukážky bridlicovej krytiny z niektorých významných historických stavieb na Slovensku, historické školské bridlicové písacie tabuľky a pre menších, ale aj väčších aktivity s bridlicou. Okrem nášho stánku tam bol aj stánok Krajiny břidlice, baníkov z Ostravy, potápačov, či firiem, ktoré ťazia a spracovávajú bridlicu. V rámci programu to bolo slávnostné otvorenie Hornického dňa, hra na bridlofóne, vystúpenie hudobných skupín, ukážka mletia obilia na kamennom mlyne, majstrovstvá Českej republiky v štiepaní bridlice, vystúpenie sokoliarov a na záver vítanie do života nových knižiek z baníckeho prostredia. Celé podujatie sa konalo v atraktívnom prostredí zatopeného bývalého bridlicového kameňolomu. Podujatie organizovali naši priatelia z Krajiny břidlice v spolupráci s obcou Svobodné Heřmanice. Cestou späť sme dňa 8. 9. 2024 ešte navštívili bridlicovú baňu Flascharův důl, pri Odrách.

Členovia Spolku Permon Marianka sa v posledných rokoch pravidelne zúčastňujú aj „**Setkání hornických měst a obcí České republiky**“. To minuloročné, už 28. pod názvom Jílovský scouk, sa konalo v dňoch 13. – 15. 9. 2024 v meste Jílové u Prahy. Cestou sa členovia spolku zastavili na Pamätníku Lidice a v Českom kráse v legendárnych vápencových lomoch Veľká Amerika a Mexiko. Napriek mohutným dažďom a očakávaniu povodní sa podarilo organizátorom stretnutia zorganizovať takmer celé podujatie, okrem sprievodu v baníckych uniformách, ktorý nahradili po ukončení omše programom a slávnostným odovzdávaním pamätných účastníckych stúh v Kostole sv. Vojtěcha. Zástupcovia Spolku Permon Marianka sa zúčastnili aj prijatia starostom mesta Jílové u Prahy P. Peškom, ktorému odovzdali pozdrav od starostky obce Marianka Z. Ivákovéj a propagačné materiály. Potom navštívili Regionálne múzeum v Jílovém u Prahy s novou rozsiahlou expozíciou História ťažby a spracovania zlata a vystavenou replikou Svätováclavskej koruny. Súčasťou expozície je aj miestnosť so svetielkujúcimi minerálmi, či možnosť vidieť ako vyzerá tona zlata a poťažkať si repliku zlatej tehly. Na záver to bola trojhodinová a 4 km dlhá prehliadka štôlne Václav, kde sa v minulosti ťažilo zlato. Súčasťou bola jazda banským vlakom, návšteva strojovne, ukážka rudných žíl so zlatom, ukážka činnosti rôznych banských strojov a zariadení, banského telefónu a banských lúčok. Podujatia sa zúčastnili R. Lehotský a M. Pavlovič.

Mesto Odry v dňoch 4. – 6. 10. 2024 zorganizovalo dve podujatia zamerané na bridlicu. Prvé podujatie pod názvom „**Zpívající břidlice**“ viedol a moderoval odborník na bridlicu L. Moučka. Premiéru piatich kapitol dokumentárneho seriálu o ťažbe bridlice v Nízkom Jeseníku (Dávne volanie, Skamenené drevo, Spievajúce stroje, Samá voda a Povojnové zomletie) striedali diskusie s významnými osobnosťami spätými s moravským bridlicovým priemyslom a bridlicou. V rámci podujatia boli mestom Odry odovzdávané ocenenia tzv. Hornické amulety s vyobrazením sv. Barbory. Jeden z nich slávnostne odovzdala predstaviteľka mesta a Krajiny břidlice A. Zemanová aj predsedovi Spolku Permon Marianka R. Lehotskému za doterajšiu spoluprácu. Na druhý deň sa konal „**8. ročník konferencie České podzemí 2024**“, ktorú otvoril starosta mesta Odry L. Helis a moderoval J. Otava. Na konferencii odznelo 9 príspevkov. Za Spolok Permon Marianka to bol príspevok R. Lehotského pod názvom Od objavu bridlicovej štôlne až po vybudovanie Miniexpozície ťažby a spracovania bridlice v Marianke. Súčasťou týchto podujatí bola v Infocentre prehliadka výstavy fotografií bridlicového podzemia od známeho fotografa J. Vagnera a v Múzeu Oderska rozsiahla výstava Poklady Země o ťažbe a spracovaní bridlice na Odersku.

V Marianke sa dňa 27. 11. 2024 konala konferencia „**Kultúrne cesty – Európska kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda**“, ktorú organizoval Slovenský dom Centrope v spolupráci s Bratislavským samosprávnym krajom a Trnavským samosprávnym krajom. Konferenciu otvorila riaditeľka Slovenského domu Centrope T. Mikušová, potom to bol príhovor veľvyslanca Bulharskej republiky V. Petkova, zástupcov Bratislavského a Trnavského samosprávneho kraja. Nasledovali príspevky zástupcov kultúrnych ciest zo Slovenska, Českej republiky a Chorvátska, motorkárov z European Route C&M, kňaza M. Gavendu, či panelová diskusia viacerých hostí. Okrem iných bol oficiálnym partnerom podujatia aj Spolok Permon Marianka, ktorý zabezpečil pre účastníkov konferencie výstavu Zabudnuté príkostoné múzeum v Marianke s odborným výkladom jej autora R. Sabola, sprevádzanie po Miniexpozícii ťažby a spracovania bridlice v Marianke, informačné skladačky a srdiečka z bridlice. Záujemcov o pútnickú históriu sprevádzal po Marianskom údolí dôstojný pán M. Vadrna. Za Spolok Permon Marianka sa na zabezpečení aktivít podieľali R. Lehotský, I. Paška a M. Pavlovič.

Schôdze, zasadnutia a stretnutia

Dňa 15. 1. 2024 sa na náš podnet stretli členovia výboru Spolku Permon Marianka R. Lehotský, M. Pavlovič a O. Petrus u starostky obce Marianka Z. Ivákovej s riaditeľkou Slovenského domu Centrope T. Mikušovou. Hovorili spolu o možnostiach propagácie aktivít Spolku Permon Marianka a aktivít obce Marianka prostredníctvom „**Cyrilo-metodskej cesty**“ a o možnej spolupráci.

Dňa 23. 2. 2024 sa uskutočnila v Marianke „**výročná členská schôdza Spolku Permon Marianka**“. Schôdzu viedol predseda spolku R. Lehotský. Prerokovaná a odsúhlasená bola správa o činnosti a hospodárení spolku za rok 2023, plán činnosti a rámcový rozpočet spolku na rok 2024. Diskutovaná bola príprava najvýznamnejších podujatí spolku v roku 2024, ktorými sú Otvorenie sezóny Miniexpozície (21. 4. 2024), Noc múzeí a galérií (18. 5. 2024), Deň bridlice (1. 6. 2024), účasť na Stretnutiach banských miest a obcí Slovenska (28. – 30. 6. 2024, Gelnica) a Českej republiky (13. – 15. 9. 2024, Jílové u Prahy) a počas leta návšteva „bridlicového“ Španielska a Portugalska. Na záver boli prezentované fotografie z rumunskej soľnej bane Salina Turda a z podzemných magnezitových banských diel v Jelšave a Lubeníku, do ktorých fárili členovia Spolku Permon Marianka R. Lehotský a M. Pavlovič v rámci 15. ročníka Stretnutia banských miest a obcí Slovenska.

Po Ekocentre Stupava, s ktorým sme zorganizovali už dve spoločné podujatia a jedno pripravujeme, sme získali na spoluprácu nového, aj keď vzdialenejšieho suseda. Je ním novootvorené „**Múzeum školstva a pedagogiky v Bratislave**“, v Devínskej Novej Vsi. Pre verejnosť ho slávnostne otvorili dňa 27. 4. 2024. Spolok Permon Marianka s Múzeom školstva a pedagogiky spájajú bridlicové školské písacie tabuľky a griflíky. Jedna z nich, so zaujímavou úpravou na odloženie griflíka, je vystavená aj v expozícii múzea. Predseda Spolku Permon Marianka R. Lehotský uskutočnil počas slávnostného otvorenia múzea krátke stretnutie s jeho riaditeľkou M. Kočí, kde diskutovali o možnostiach spolupráce.

Vydavateľská a propagačná činnosť

Dňa 1. 1. 2024 vyšiel na „**YouTube**“ rozhovor s našim členom A. Russom Najlepší fotograf minerálov na svete.

Obec Marianka vydala na začiatku roka 2024 Časopis o dianí a živote v obci Marianka „**Mariatál 2023**“. Sú v ňom zverejnené tri príspevky našich dvoch členov. Príspevok J. Kráľa pod názvom "Významná udalosť v baníckej histórii našej obce" a dva príspevky R. Lehotského "10 rokov expozície ťažby a spracovania bridlice v Marianke" a príspevok pod názvom "Rok 2023 bol pre Spolok Permon Marianka rokom spolupráce". V sekcii "Spoločenský život v obci" bol zverejnený príspevok "Užili sme si Deň detí a bridlice".

V časopise o baníctve a bansko-historickom dedičstve „**Montanrevue č. 4/2023**“ vyšiel začiatkom roku 2024, v rámci série „Banské múzeá a expozície na Slovensku“, príspevok R. Lehotského „10. výročie vzniku Miniexpozície ťažby a spracovania bridlice v Marianke“. V príspevku písal o histórii objavu Bridlicovej štôlne v Marianskom údolí, výstavbe portálu a o vytvorení Miniexpozície ťažby a spracovania bridlice v Marianke, ktorá neformálne vzdeláva svojich návštevníkov už 10 rokov. Všetky opisované aktivity realizujú členovia nášho Spolku Permon Marianka.

V máji 2024 vyšiel časopis „**Montanrevue č. 1/2024**“ s príspevkom nášho člena J. Kráľa pod názvom Najväčšia bridlicová baňa na svete A Fraguíña.

Cech strechárov Slovenska vydal časopis „**Strechár máj 2024**“. V čísle sú dva príspevky našich členov. Príspevok J. Kráľa Farebná pokrývačská bridlica zo Slate Valley a príspevok R. Lehotského Spolok Permon Marianka prezentoval svoje aktivity na stavebnom veľtrhu CONECO.

V júni 2024 vyšiel časopis „**Montanrevue č. 2/2024**“ s príspevkom R. Lehotského Deň bridlice.

V časopise „**Střechy, fasády, izolace (júl, august 2024)**“ vyšiel príspevok Deň bridlice v Marianke, tento rok aj s Majstrovstvami v strihaní a orezávaní bridlice. Autorom textu bol R. Lehotský a autorom fotografií I. Paška. Podarilo s nám tak spropagovať naše aktivity opäť aj v Českej republike.

Dňa 2. 10. 2024 navštívila našu Miniexpoziáciu ťažby a spracovania bridlice v Marianke Slovenská televízia a nafilmovala príspevok pre reláciu „**Slovensko v obrazoch**“. Redaktorom bol M. Slanička a kameramanom R. Ásvanyi. Relácia bola v premiére odvysielaná dňa 3. 11. 2024 na STV 1. Spolok Permon Marianka mal tak ďalšiu príležitosť pripomenúť verejnosti banícku históriu obce Marianka.

Spolok Permon Marianka dňa 16. 10. 2025 venoval do „**miestnej ľudovej knižnice**“ 3 publikácie. Po Veľkej knihe o marianskej bridlici, to teraz boli Minerály Slovenska, TRITRI – Vysoké Tatry očami geológov a Atlas minerálov a hornín. Na prvých troch uvedených publikáciách sa autorsky podieľali viacerí členovia nášho spolku. Spolok tak chce podporiť záujem obyvateľov Marianky o neživú prírodu.

V novembri 2024 vyšiel časopis „**Montanrevue č. 3/2024**“ s príspevkom R. Lehotského pod názvom Cesty po banských regiónoch Európy (8) Portugalsko 2024.

Cech strechárov Slovenska vydal v novembri časopis „**Strechár november 2024**“. V čísle je príspevok J. Lintnerovej Deň bridlice a R. Lehotského Bridlicová štôľňa.

Združenie baníckych spolkov a cechov Slovenska vydalo "**Kalendárium 2024**", v ktorom boli zaradené dve podujatia Spolku Permon Marianka – Noc múzeí a galérií a Deň bridlice.

Počas celého roku 2024 sme aktualizovali webovú stránku Spolku Permon Marianka „**www.marianka.eu**“. Bolo na nej doplnených 91 noviniek a množstvo ďalších príspevkov. Administrátorom webovej stránky je J. Kráľ.

Pokračovali sme vo zverejňovaní príspevkov na facebookovej stránke Spolku Permon Marianka „**facebook.com/bridlica**“. Za rok 2024 sme priniesli návštevníkom 66 príspevkov. Administrátorom facebookovej stránky je R. Lehotský.

„**Fotografovanie**“ na podujatiach, ktoré organizoval Spolok Permon Marianka, alebo na ktorých sa členovia spolku zúčastnili, počas celého roku zabezpečoval I. Paška.

Iné

Obec Marianka vydala „**stolový kalendár**“ na rok 2024. Pre 5 týždňov v kalendári použila fotografie z podujatí Spolku Permon Marianka, ktoré sme zorganizovali v roku 2023. V 2. týždni to je z návštevy odborníkov na bridlicu zo Španielska v Marianke, v 22. a 23. týždni z 1. ročníka Dňa bridlice, v 40. týždni z 18. ročníka Výstavy húb v Marianke a v 51. týždni z 9. ročníka Svätobarborského sprievodu. Kalendár si bolo možné zakúpiť na Obecnom úrade v Marianke.

Spolok Permon Marianka sledoval počas roku 2024 výstavbu repliky bývalej „**Záhradnej reštaurácie a Labutieho pavilónu na Železnej studienke**“ v Bratislave. Posledné zvyšky budovy kúpeľov zbúrali okolo roku 1970. Výstavba bola pre spolok zaujímavá tým, že strechy nových objektov sa pokrývali španielskou bridlicou, v kombinácii s medeným plechom, ktorú spolok používa v Miniexpoziícii ťažby

a spracovania bridlice v Marianke. Verejnosť sa tak bude môcť na Železnej studienke potešiť pohľadom na výsledok a majstrovstvo profesionálnej a precíznej práce pokrývačov.

V roku 2023 sa na trh dostala nová knižka „**Rekordy Malých Karpát**“ dvoch autorov, K. Ondrejku a M. Ondrejku. Vydalo ju OZ Terra Carpathica. Na 460 stranách v nej nájdete 361 malokarpatských rekordov, 400 fotografií a 15 podrobných máp. Nachádza sa tu aj kapitola o marianskej bridlici. Spolok Permon Marianka v roku 2024 predstavil túto publikáciu, v spolupráci s jedným z jej autorov M. Ondrejkom, na svojej facebookovej stránke.

Dňa 11. 4. 2024 sa v Bratislave otvorili brány výstavniska Incheba, kde sa konal medzinárodný veľtrh „**ITF Slovakiatour**“. V stánku Českej republiky bola vytvorená prezentácia Moravskosliezského kraja a v nej naši priatelia z Krajiny břídlice. Na uvedenej výstave sa stretol predseda Spolku Permon Marianka R. Lehotský so zástupcom Krajiny břídlice J. Zemanom.

Spolok Permon Marianka podporil obnovu „**Kaplnky záračnej studne**“ v Marianskom údolí v Marianke poukázaním finančnej čiastky 50 EUR na transparentný účet. Tento príspevok pomôže pokračovaniu rekonštrukcie uvedenej kaplnky, ktorá sa nachádza v blízkosti našej Miniexpozičie ťažby a spracovania bridlice v Marianke.

Dňa 16. 5. 2024 členovia Spolku Permon Marianka, v spolupráci s obcou Marianka, obnovili „**náter drevoreziab**“ (permoníka, baníckej klopačky a ďalších) na Nám. 4. apríla v Marianke. Práce realizovali J. Hurbanič a M. Pavlovič.

R. Lehotský vypracoval a dňa 30. 10. 2024 podal „**žiadost' o dotáciu obce Marianka**“ na rok 2025.

Dňa 29. 11. 2024 zabezpečil R. Lehotský potrebné dokumenty a úspešne požiadal o zápis do registra oprávnených právnických osôb na prijímanie príslušného podielu percenta zaplatenej dane z príjmu za zdaňovacie obdobie roka 2022, „**tzv. 2 %**“.

R. Lehotský vypracoval a dňa 27. 11. 2024 odovzdal „**vyúčtovanie dotácie obce Marianka**“ za rok 2024.

Výročná správa bola schválená na výročnej členskej schôdzi dňa 14. 3. 2025 v Marianke.

Správu zostavil: Roman Lehotský